

STANJE U HRVATSKOM PRAVOSUĐU

Godišnje programsko izvješće za 2023. godinu

Centar Miko Tripalo se već dugi niz godina bavi pitanjima vladavine prava i pravosuđa. U brojnim međunarodnim usporedbama hrvatski sudski sustav pokazuju nepovoljne rezultate u pogledu trajanja postupaka te percepcije javnosti o političkim i ekonomskim utjecajima na sudstvo. Neefikasnost sudstva ogleda se i u visokom broju sudaca u odnosu na broj stanovnika te visokih rashoda u odnosu na bruto društveni proizvod. Povjerenje javnosti u sudstvo je nisko, sudstvo je nedovoljno transparentno, a postoje i indicije o povezanosti dijela sudačkih krugova s političkim strukturama. Oni koji su ovlašteni za pokretanje stegovnih postupaka prema sucima koji narušavaju principe sudačke etike vrlo su neskloni primjenjivati svoje ovlasti. Istodobno, sudstvo uživa potpunu samostalnost ne samo u donošenju presuda nego i u imenovanju sudaca, pokretanju stegovnih postupaka te odlučivanju o izboru Državnog sudbenog vijeća (DSV).

Od 2020. godine Centar Miko Tripalo provodi program *Stanje u hrvatskom pravosuđu* koji se fokusira na transparentnost i odgovornost pravosudnog sustava s ciljem davanja doprinosa uklanjanju gore navedenih nedostataka.

U sklopu programa u 2023. godini provedene su sljedeće aktivnosti:

SKUPOVI

1. PRAVO NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU U REPUBLICI HRVATSKOJ

Skup se održao 14. lipnja 2023. godine, u dvorani Društva sveučilišnih nastavnika i drugih znanstvenika u Zagrebu.

Organizator:

Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo

Moderator:

Vedran Đulabić, Centar Miko Tripalo

Govornici:

Neven Mates, Centar Miko Tripalo

Matija Ninić, suradnica Centra Miko Tripalo

Ivana Zeljko, suradnica Centra Miko Tripalo

Alan Uzelac, Centar Miko Tripalo i Pravni fakultet u Zagrebu

Juraj Brozović, Pravni fakultet u Zagrebu

Lidija Horvat, odvjetnica

Renata Dozet Daskal, odvjetnica

Nino Radić, predsjednik Trgovačkog suda u Zagrebu

O skupu:

Dugotrajnost sudskih postupaka endemski je problem hrvatskog pravosuđa. U okolnostima u kojima je prosječno trajanje prvostupanjskog postupka od tri do pet godina posebno je važno osigurati da u domaćem pravnom sustavu postoje djelotvorna sredstva za zaštitu suđenja u razumnom roku. U presudama u predmetima Kirinčić, Glavinić i Marić, Europski sud za ljudska prava utvrdio je još 2020. godine da sadašnji

način zaštite ne zadovoljava standarde Europske konvencije. Do sada međutim nije učinjeno ništa da bi se odluke Europskog suda provele u djelo.

Fokus skupa bio je na pitanjima vezanim uz trajanje sudskih postupaka, kršenja prava na suđenje u razumnom roku, te nedostacima u sredstvima za ubrzanje postupka i ostvarenje pravične odštete. Nakon pozdravnih riječi Vedrana Đulabića, zamjenika predsjednika Upravnog odbora Centra, i uvodnih riječi Nevena Matesa, člana Centra, suradnice Centra, Matija Ninić i Ivana Zeljko predstavile su analizu stanja i dale osvrt na narušavanje prava na suđenje u razumnom roku.

2. TAJNOST ISTRAGE - NARUŠAVANJE SLOBODE MEDIJA I KAZNENI PROGON ŽRTAVA, OKRIVLJENIKA I BRANITELJA?

Okrugli stol održan je 9. listopada 2023. godine, u Novinarskom domu, u Zagrebu

Organizatori:

Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo

Hrvatsko novinarsko društvo

Moderatorica:

Zlata Đurđević, Centar Miko Tripalo, Pravni fakultet u Zagrebu

Govornici:

Zlata Đurđević, Centar Miko Tripalo, Pravni fakultet u Zagrebu

Damir Kos, Vrhovni sud Republike Hrvatske

Elizabeta Ivičević Karas, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Dušan Miljuš, novinar i predsjednik Ogranka HND-a u Jutarnjem listu

Igor Martinović, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci

Ljubo Pavašević Visković, odvjetnik

Maja Sever, predsjednica European Federation of Journalists (EFJ)

Hrvoje Zovko, predsjednik Hrvatskog novinarskog društva

O okruglom stolu:

Povod za organizaciju ovog okruglog stola je prijedlog uvođenja novog kaznenog djela pod nazivom "Neovlašteno otkrivanje sadržaja izvidne ili dokazne radnje" koji je u tom trenutku bio u javnom savjetovanju. Uvod u temu iznijela je profesorica pravnog fakulteta u Zagrebu i članica Centra Miko Tripalo Zlata Đurđević, koja je bila i moderatorica Okruglog stola.

Radi se o pogubnom, protuustavnom i promašenom prijedlogu kojim se uvodi tajnost istrage i bitno ograničava sloboda medija i pravo javnosti da zna informacije od javnog interesa. Ne samo da se ukida pravo okrivljenika i žrtve na transparentnu istragu koja osigurava da su radnje državnih tijela u najrepresivnijem dijelu kaznenog postupka podvrgnute ograničenoj kontroli javnosti, već ovo zakonsko rješenje inkriminira okrivljenika i branitelja kao i samu žrtvu kaznenog djela. Suprotno obrazloženju zakonodavca spuštanje tamne zavjese ispred kaznene istrage onemogućuje da se javnost uvjeri u neovisnost i nepristranost radnji represivnih državnih tijela i u njihovu privrženost vladavini prava, nepostojanju tajnih dogovora ili službene tolerancije nezakonitih čina. Kontrola javnosti nije anomalija već esencija vladavine prava osobito u državama koje se bore sa neučinkovitim pravosuđem, raširenom političkom korupcijom i klijentelizmom visokih državnih dužnosnika.

3. FEMICID: NUŽNOST UVOĐENJA RODNIH OBILJEŽJA U KAZNENI ZAKON

Povodom Međunarodnog dana bobre protiv nasilja nad ženama, održan je okrugli stol, 23. studenog 2023. godine, u Novinarskom domu, u Zagrebu.

Organizator:

Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo

Moderatorica:

Zlata Đurđević, Centar Miko Tripalo, Pravni fakultet u Zagrebu

Govornici:

Dunja Bonacci Skenderović, politologinja, konzultantica

Dubravka Šimonović, bivša Posebna izjaviteljica UN-a za nasilje nad ženama i djevojčicama

Sanja Bezbradica Jelavić, odvjetnica

Ivana Jaramaz Reskušić, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Neven Mates, Centar Miko Tripalo

Vedrana Šimundža Nikolić, Ministarstvo pravosuđa i uprave

Damir Kos, sudac Vrhovnog suda Republike Hrvatske

Maja Munivrana, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Sanja Katušić-Jergović, sutkinja Visokog kaznenog suda

Ana Horvat Vuković, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

O okruglom stolu:

Dana 23. studenog Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo, organizirao je u Novinarskom domu okrugli stol pod nazivom Femicid: nužnost uvođenja rodni obilježja u kazneni zakon. Okrugli stol organizirao se povodom Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama. U izlaganjima sudionika i sudionica te u raspravi izneseni su razni podaci o broju femicida u Hrvatskoj, ali i u svijetu. Sudionici su dali mnoge prijedloge kako bi novi Kazneni zakon mogao izgledati te zašto je nužno uvesti rodna obilježja u kazneni zakon te ukazali na važnost edukacije i prevencije. Također, istaknuto je kako istraživanja pokazuju određene propuste sudske prakse kada je riječ o prethodno zlostavljanim žrtvama.

4. UNUTAROBITELJSKO NASILJE

Tribina je održana 22. ožujka 2023. godine, u Novinarskom domu u Zagrebu.

Organizator:

Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo

Moderator:

Gvozden Flego, Centar Miko Tripalo

Uvodničari:

Marina Ajduković, Studijski centar socijalnog rada, Pravni fakultet u Zagrebu

Kristijan Kevešević, zamjenik pravobraniteljice za ravnopravnost spolova

Maja Mamula, koordinatorka Ženske sobe

Melita Mulić, savjetnica Predsjednika Republike za ljudska prava i civilno društvo

ISTRAŽIVANJA I ANALIZE

- ✓ Napravljena analiza stanja i osvrt na narušavanje prava na suđenje u razumnom roku (<https://tripalo.hr/wp-content/uploads/2023/06/Matija-Ninic-i-Ivana-Zeljko-Narusavanje-prava-na-sudenje-u-razumnom-roku.pdf>)

Cilj istraživanja bio je ispitati koliko učinkovito hrvatski pravni sustav štiti pravo na suđenje u razumnom roku, s naglaskom na postojeće pravne mehanizme i sudsku praksu. Istraživanje su proveli Matija Ninić i Ivana Zeljko, studenti Pravnog fakulteta u Zagrebu, pod mentorstvom Nevena Matesa. U radu su iznesene konkretne preporuke za unapređenje zakonodavnog okvira i učinkovitiju zaštitu prava stranaka u postupku. Istraživanje je provedeno u lipnju 2023. godine, a bavi se problematikom narušavanja prava na suđenje u razumnom roku u Hrvatskoj. Autori analiziraju postojeću pravnu regulativu, mehanizme zaštite (poput zahtjeva za ubrzanje postupka i zahtjeva za naknadu), praksu ustavnog i Europskog suda za ljudska prava te utvrđuju da trenutni sustav nije uvijek djelotvoran te predlažu zakonodavne promjene

DOKUMENTI

- ✓ Pripremljeni Komentari Centra na Izvještaj o vladavini prava u 2022. godini i inputi za Izvještaj o vladavini prava za 2023. godinu (<https://pravosudje.tripalo.hr/wp-content/uploads/sites/5/2023/09/Follow-up-on-the-recommendations-in-the-2022-Report.pdf>)
- ✓ Sudjelovali u e-Savjetovanju - „Prijedlog pravilnika o izmjenama i dopuni Pravilnika o radu u sustavu eSpis“